

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Olsztyn, 13 grudnia 2022 r.

PS-VI.431.1.43.2022.LK

**Szanowna Pani
Brygida Adamajtis
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Bartoszcach
ul. Limanowskiego 11
11-200 Bartoszyce**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko–Mazurskiego nr FK-IV.0030.914.2022 z dnia 4 listopada 2022 r., zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko–Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Lilla Kondrusik – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
2. Marzena Przybylska – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszcach. Czynności kontrolne rozpoczęto 21 listopada 2022 r. i zakończono 28 listopada 2022 r. Zakresem przedmiotowym kontroli objęto sposób zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2022, poz. 447 ze zm.), zwanej dalej ustawą wrispz,
- ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1359 ze zm.), zwanej dalej Kodeksem,
- ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. 2021 poz. 2095 ze zm.),
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1960), zwanego dalej Rozporządzeniem.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. PCPR /Centrum/ Jednostka – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszcach,
2. Dyrektor – co oznacza: Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszcach, panią Brygidę Adamajtis,
3. Zastępca Dyrektora co oznacza: Zastępcę Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie Panią Małgorzatę Deker,

4. Zespół – co oznacza: zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 76 ust. 2 ustawy wripsz, funkcjonujący w Jednostce,
5. Regulamin – co oznacza: obowiązujący w dacie kontroli Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszcach,
6. Statut – co oznacza: Statut Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszcach,
7. Program – co oznacza: Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023, o którym mowa w art. 180 pkt 1 ustawy wripsz,
8. Organizator – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszcach, wyznaczone przez Starostę Bartoszyckiego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 76 ust. 1 i art. 241 ust. 2 ustawy wripsz,
9. Rejestr – co oznacza: rejestr, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wripsz,
10. Koordynator – co oznacza: koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, o których mowa w ustawie wripsz, zatrudnionych w Centrum,
11. Wykaz – co oznacza wykaz kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej,
12. Placówki – co oznacza: placówki opiekuńczo-wychowawcze w rozumieniu art. 93 ust. 4 ustawy wripsz, funkcjonujące na terenie Powiatu,
13. Starosta – co oznacza: Starostę Bartoszyckiego,
14. Powiat – co oznacza: Powiat Bartoszycki.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2021 r. do dnia jej zakończenia, fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez Centrum. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności pani Brygidy Adamajtis – Dyrektora PCPR oraz pani Małgorzaty Deker – Zastępcy Dyrektora. Kontroli dokonano w oparciu o analizę dokumentacji merytorycznej prowadzonej w Jednostce, informacje i wyjaśnienia przekazane bezpośrednio przez Dyrektora, Zastępcę Dyrektora a także dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników Zespołu.

Działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowością i uchybieniem.**

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej Jednostki

Kontrolowana Jednostka, wyznaczona przez Starostę na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie **/akta kontroli str. 1/**, w okresie objętym kontrolą działała na podstawie:

- Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszcach, przyjętego Uchwałą Nr XVI/83/2015 Rady Powiatu Bartoszyckiego z dnia 20 listopada 2015 r. **/akta kontroli str. 2-5/**,
- Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszcach, przyjętego Uchwałą Nr 5/16/2019 Zarządu Powiatu Bartoszyckiego z dnia 24 stycznia 2019 r. **/akta kontroli str. 6-19/**,
- Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszcach, przyjętego Uchwałą Nr 96/261/2021 Zarządu Powiatu Bartoszyckiego z dnia 21 kwietnia 2021 r. **/akta kontroli str. 20-30/** – obowiązującego w dacie kontroli.

Ze Statutu wynika, że PCPR realizuje zadania Powiatu wynikające między innymi z ustawy wripsz. Regulamin natomiast określa strukturę i zasady funkcjonowania Centrum oraz zadania działów i zespołów określonych w schemacie organizacyjnym. Z pisemnej informacji przekazanej przez Dyrektora, stanowiącej **akta kontroli str. 49-50** wynika, że w Centrum został utworzony Zespół, w skład którego wchodzi pracownicy:

- Działu Wspierania Rodziny,
- Działu Rodzinnej Pieczy Zastępczej,
- Działu Poradnictwa i Konsultacji,
- Działu Pomocy Społecznej.

Spotkania Zespołu odbywają się w każdy pierwszy poniedziałek miesiąca a także zwoływane są w przypadku nagłych zdarzeń w rodzinach, na wniosek koordynatorów, Kierownika bądź innego członka Zespołu. Ze spotkań sporządzana jest lista obecności wraz z notatką dotyczącą podjętych ustaleń **/akta kontroli str. 51-52/**.

W kontrowanej Jednostce obowiązuje również Zarządzenie nr 1/V/2014 Dyrektora PCPR w Bartoszycach z dnia 22 maja 2014 r. w sprawie procedur kwalifikowania kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej w PCPR **/akta kontroli str. 31-48/**.

2. Zasoby kadrowe i kwalifikacje pracowników kontrolowanej jednostki, realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej

Podczas kontroli ustalono, że Dyrektor i Zastępca Dyrektora spełniają wymogi kwalifikacyjne określone dla tych stanowisk. Ponadto z analizy przedłożonej kontrolującym dokumentacji kadrowej wynika, że poza Dyrektorem i Zastępcą Dyrektora w skład Zespołu wchodzi **/akta kontroli str. 54-73/**:

- 1) Kierownik Działu Rodzinnej Pieczy Zastępczej – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- 2) koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej – 5 osób, w wymiarze 5 etatów,
- 3) specjalista pracy socjalnej – 2 osoby, w wymiarze 2 etatów,
- 4) pracownik socjalny – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- 5) psycholog – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu.

Ustalono, że osoby zatrudnione w Centrum na stanowisku koordynatorów, posiadały kwalifikacje niezbędne do pracy na tym stanowisku, zgodnie z wymogami określonymi w art. 78 ust. 1 pkt 1 ustawy wripsz. Akta osobowe tych pracowników zawierały także oświadczenia, potwierdzające spełnianie przez nich warunków określonych w art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ustawy wripsz, dotyczące:

- niepozbawienia/nieograniczenia władzy rodzicielskiej,
- nieskazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo (w tym także skarbowe),
- wypełniania obowiązku alimentacyjnego, w przypadku gdy taki wynikał z tytułu egzekucyjnego.

Ustalono, że praca koordynatorów, zgodnie z art. 79 ust. 3 ustawy wripsz, nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, nie prowadzili oni także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Powiat, czego nie dopuszcza art. 79 ust. 4 ustawy wripsz. Jak poświadczył Dyrektor Jednostki, przeciwko koordynatorom zatrudnionym w PCPR nie toczyło się postępowanie karne o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, o którym mowa w art. 78 ust. 2 ustawy wripsz **/akta kontroli str. 74/**.

Stwierdzono ponadto, że zadania realizowane przez koordynatorów zgodne były z zadaniami dookreślonymi w ustawie wrispz. Zadania te zapisane zostały również w zakresach czynności poszczególnych pracowników.

Analiza akt osobowych pozostałych pracowników wchodzących w skład Zespołu wykazała, że osoba zatrudniona na stanowisku specjalisty pracy socjalnej w Wykazie pod pozycją nr 4, nie spełniała wymogów kwalifikacyjnych przewidzianych dla tego stanowiska. Osoba ta 2 lipca 2009 r. ukończyła studia wyższe (licencjat) na kierunku pedagogika, w specjalności pedagogika resocjalizacyjna i penitencjarna, a 28 października 2011 r. studia wyższe (magisterskie) na kierunku pedagogika, w specjalności pedagogika wczesnoszkolna **/akta kontroli str. 75-80 i 81-82/**. Powyższą kwestię omówiono z Dyrektorem, który w trakcie trwania czynności kontrolnych przedstawił kontrolującemu dokumenty, stanowiące **akta kontroli str. 83-86**, potwierdzające fakt, iż z ww. pracownikiem w dniu 28 listopada 2022 r. podpisano aneks do umowy o pracę zmieniając jego dotychczasowe stanowisko pracy na stanowisko specjalisty pracy z rodziną, do zajmowania którego ww. osoba posiada stosowne kwalifikacje. Opisana nieprawidłowość, wynikająca z niewłaściwej interpretacji przepisów nie wywołała negatywnych skutków, niemniej w ramach bieżącego instruktażu omówiono z Dyrektorem i Zastępcą kwestie związane z zatrudnianiem osób z wymaganymi kwalifikacjami do danego stanowiska pracy. W związku z faktem, iż stwierdzona nieprawidłowość usunięta została w czasie trwania czynności kontrolnych, odstąpiono od wydania zalecenia w tym zakresie.

3. Opracowanie 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy wrispz, Jednostka opracowała *Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Bartoszyckim na lata 2021-2023*, przyjęty Uchwałą Nr XXXVIII/187/2021 Rady Powiatu Bartoszyckiego z dnia 30 kwietnia 2021 r. **/akta kontroli str. 87-103/**.

Jako cel główny Programu wskazano „*Tworzenie warunków do skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej, który umożliwi dzieciom profesjonalną opiekę w odpowiednich formach pieczy zastępczej*”, a jako cele szczegółowe wskazano:

- Pozyskiwanie kandydatów do tworzenia i realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej,
- Rozwój, w tym profesjonalizacja rodzinnej pieczy zastępczej,
- Wzmocnienie podstaw organizacyjnych systemu pieczy zastępczej,
- Wspieranie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności pracowników działających w zakresie pieczy zastępczej.

W dokumencie tym określono również działania służące realizacji ww. celów, terminy ich realizacji oraz osoby odpowiedzialne za ich realizację. W Programie zaplanowano szereg działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej na terenie Powiatu, w szczególności polegających na:

- obejmowaniu rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, wolontariuszy oraz rodzin pomocowych,
- promowaniu idei rodzicielstwa zastępczego w środowisku lokalnym oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej poprzez prowadzenie kampanii promocyjnych w szkołach, parafiach, lokalnych mediach, czy Intrenecie,
- prowadzenie punktów konsultacyjnych dla osób zainteresowanych problematyką rodzicielstwa zastępczego,

- diagnozowanie potrzeb szkoleniowych rodzin zastępczych oraz kadry Centrum,
  - szkolenie kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej,
  - szkolenie rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępczych,
  - tworzeniu grup wsparcia dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz zapewnianiu warunków do wzajemnych spotkań,
  - udzielanie rodzinom specjalistycznego poradnictwa (psycholog, psychoterapeuta, seksuolog pedagog, radca prawny),
  - organizowanie wsparcia szkoleniowego i specjalistycznego dla osób usamodzielnianych
- /akta kontroli str. 98-101/.**

Analiza Programu wykazała, iż określono w nim limit rodzin zastępczych zawodowych wskazując, iż w latach 2021-2023, czyli w całym okresie trwania programu, powstaną 3 nowe rodziny zastępcze zawodowe.

Z informacji przedłożonej przez Dyrektora stanowiącej **akta kontroli str. 104-107** wynika, że idea rodzicielstwa zastępczego promowana jest przez pracowników Centrum na wiele sposobów. W 2021 r. i 2022 r. wykonano ulotki, banery, plakaty które kolportowano i rozwieszono w miejscach najczęściej uczęszczanych przez mieszkańców Bartoszyca tj. w: sklepach, stacjach benzynowych, aptekach, przychodniach zdrowia, placówkach oświatowych, kościołach, w powiatowym urzędzie pracy i innych urzędach. Banery z informacją promującą rodzicielstwo zastępcze są rozwieszane w różnych miejscach na terenie Powiatu. Organizowano również konkursy plastyczne, a prace konkursowe wystawiono na terenie Powiatu w przychodniach zdrowia, ośrodkach pomocy społecznej, ośrodkach kultury czy restauracjach.

W 2022 r. Centrum realizuje projekt: Kampania na rzecz rodzicielstwa zastępczego „*Nie robię tego dla kasy...*”. Z pozyskanych środków nagrano film promujący rodzicielstwo zastępcze, który jest emitowany w lokalnych mediach, na profilach społecznościowych czy stronie internetowej Centrum. W ramach realizowanego projektu wykonano wystawę zdjęć (rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających), która obecnie znajduje się w Centrum. Jej prezentację przewiduje się również w ośrodkach kultury i bibliotekach. Pracownicy PCPR współpracują ze szkołami, sołtysami, parafiami. Raz w miesiącu pełnią również popołudniowe dyżury w siedzibie Centrum w celu udzielania informacji odnośnie pieczy zastępczej. W siedzibie Centrum odbywają się również szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępczej prowadzone przez pracowników PCPR posiadających stosowne kwalifikacje umożliwiające im szkolenie kandydatów. Ponadto, na stronach: Lento, Nuzle i Jooble zamieszczono ogłoszenia o pracę dla zainteresowanych pełnieniem funkcji rodziny zastępczej.

Pomimo podejmowanych działań mających na celu promocję rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, w okresie objętym kontrolą nie zawiązano żadnej nowej zawodowej rodziny zastępczej na terenie Powiatu. Na dzień rozpoczęcia czynności kontrolnych Organizator weryfikował 1 złożony wniosek o przekształcenie rodziny zastępczej niezawodowej w zawodową. Ustalono zatem, że w 2021 r. Powiat nie wyczerpał limitu pozyskania nowych rodzin zastępczych zawodowych, założonych w Programie.

W myśl art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy wripsz Organizator przedstawił Staroście i Radzie Powiatu sprawozdanie z efektów pracy **/akta kontroli str. 108-139/**. W dokumencie tym Dyrektor Centrum wskazała na „*pilną potrzebę poszukiwania kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych i rodzin pomocowych tworząc tym samym spójną sieć wsparcia dla dzieci pozbawionych opieki*”

i wychowania w rodzinach biologicznych. Mimo podejmowanych różnorodnych działań promujących pieczę zastępczą, prowadzonych kampanii społecznych i medialnych wciąż brakuje w Powiecie zawodowych rodzin zastępczych, rodzin pomocowych i rodzinnych domów dziecka. Być może argumentem, który skłaniałby rodziny do podejmowania wyzwania opieki nad dziećmi, byłoby zapewnienie zainteresowanym lokali do wynajęcia, w których mogliby prowadzić zawodowe rodziny zastępczej. Dobrym argumentem, przemawiającym za podejmowaniem trudnej roli pieczy zastępczej byłoby znaczące podsinienie wynagrodzenia osób zawodowo zajmujących się pieczą zastępczą” /akta kontroli str. 139/.

4. Charakterystyka pieczy zastępczej w Powiecie

a) rodzinna piecza zastępcza

W okresie objętym kontrolą na terenie Powiatu funkcjonowało 101 form rodzinnej pieczy zastępczej, w których przebywało 142 dzieci, w tym:

- 66 rodzin spokrewnionych (w tym 1 pełniąca jednocześnie funkcję rodziny niezawodowej), w których przebywało 80 dzieci,
- 26 rodzin niezawodowych (w tym 1 pełniąca jednocześnie funkcję rodziny spokrewnionej), w których przebywało 34 dzieci,
- 8 rodzin zawodowych, w tym 1 pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego, w których przebywało łącznie 23 dzieci,
- 1 rodzinny dom dziecka, w którym przebywało 5 dzieci.

Z pisemnej informacji przekazanej kontrolującym stanowiącej **akta kontroli str. 140** wynika, że w okresie podlegającym kontroli na terenie Powiatu zawiązało się 10 nowych rodzin zastępczych, w tym 8 spokrewnionych i 2 niezawodowe. Rozwiązało się natomiast 8 spokrewnionych rodzin zastępczych oraz 4 niezawodowe rodziny zastępcze. Żadna z rodzin nie przekształciła się w inną formę.

W dacie kontroli w Powiecie funkcjonowało 90 form rodzinnej pieczy zastępczej, z czego 66 z nich objęto wsparciem koordynatorów, natomiast pozostałe objęto wsparciem Organizatora **/akta kontroli str. 141-156/**.

W Centrum, zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wrispz, prowadzono rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także osób pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Z pisemnej informacji Zastępcy Dyrektora, stanowiącej **akta kontroli str. 157** wynika, że „Rejestr prowadzony jest w wersji pisemnej. Każda rodzina z Rejestru ma nadany odrębny, indywidualny numer. W segregatorach znajduje się teczka dla każdej rodziny, z której wskazane są w tabelce dane zgodne z art. 46 w/w ustawy. Dane te są na bieżąco aktualizowane (...). Raz na 3 miesiące wszystkie karty z Rejestru są aktualizowane, a następnie przekazywane do właściwego Sądu. Ponadto, raz do roku w miesiącu grudniu ponownie są przekazywane wszystkie karty rodzin zastępczych z Rejestru do właściwego Sądu. PCPR w Bartoszycach nie prowadzi oddzielnie Rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W okresie objętym kontrolą

żadna z rodzin zakwalifikowanych do pełnienia rodziny zastępczej nie oczekiwała na przyjęcie dziecka”.

Przedstawiony kontrolującym prowadzony w Jednostce Rejestr nie zawierał jednego elementu, o którym mowa w art. 46 ust. 2 pkt 11 ustawy wrispz. Brakowało w nim informacji dotyczącej opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawionej przez psychologa. Skutkiem powyższego uchybienia był brak pełnej wiedzy na temat rodzin, które winien posiadać Sąd. W toku trwania czynności kontrolnych Rejestr został uzupełniony o brakujący element i przedstawiony kontrolującym. W zawiązku z tym odstąpiono od wydania zalecenia w tym zakresie. Powyższe omówiono z Dyrektorem i Zastępcą Dyrektora.

Z uwagi na fakt, iż ustawodawca nie określił formy materialno-technicznej Rejestru, a wskazał jedynie obszar danych, które winien zawierać, mając jednocześnie na względzie definicję zawartą w Słowniku języka polskiego pod red. W. Doroszewskiego, zgodnie z którą rejestr to „*spis, najczęściej alfabetyczny, wykaz, lista*”, wydaję się, że rejestr ten winien stanowić zwartą ewidencję danych o osobach, a nie być zbiorem luźnych/odrębnych dokumentów, zawierających wymagane dane. Organ kontroli rekomenduje zatem, do chwili wdrożenia systemu teleinformatycznego, umożliwiającego prowadzenie rejestrów, o których mowa w art. 1 pkt. 11 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022, poz. 2140), sporządzanie rejestru, o którym mowa w art. 46 ust. 1 ustawy wrispz **w formie zbiorczej ewidencji** (ujętej np. w formie tabelarycznej).

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą przeprowadzono 1 szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze. W badanym okresie 3 osoby w tym 1 małżeństwo i 1 osoba niepozostająca w związku małżeńskim, po otrzymaniu od Organizatora wstępnej akceptacji dokonanej na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ustawy wrispz, zostały zakwalifikowane do odbycia szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej bądź rodzinnego domu dziecka, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy wrispz i ukończyły je **/akta kontroli str. 158/**.

Z informacji stanowiącej **akta kontroli str. 163** wynika, że we „*wrześniu 2022 r. miała ruszyć kolejna grupa szkoleniowa*” jednak nie zawiązała się ona z uwagi na zbyt małą liczbę osób. W chwili obecnej kolejny termin szkolenia planowany jest na styczeń 2023 r.

Stwierdzono, że nie było przypadków rozwiązania rodziny zastępczej na wniosek Starosty, nie było też przypadku odmowy podpisania umowy z rodziną zastępczą niezawodową na pełnienie funkcji rodziny zawodowej. Nie było również przypadków łączenia pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej z prowadzeniem rodzinnego domu dziecka, a także łącznia pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej z funkcją rodziny zastępczej niezawodowej **/akta kontroli str. 107/**.

b) instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie Powiatu funkcjonują 3 niżej wymienione Placówki typu socjalizacyjnego:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 1 im. Janusza Korczaka w Bartoszycach,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 2 w Bartoszycach,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3 w Bartoszycach,

które dysponują łącznie 33 miejscami. Na dzień rozpoczęcia kontroli w Placówkach tych przebywało łącznie 31 wychowanków **/akta kontroli str. 159/**. W okresie podlegającym kontroli umieszczono w nich, na mocy postanowień sądu, łącznie 17 dzieci.

W badanym okresie w Placówkach nie umieszczono dzieci ponad statutową liczbę miejsc za zgodą wojewody, w myśl art. 95 ust. 3a ustawy wripsz. Nie było również przypadków umieszczenia wychowanków bez konieczności pozyskania zgody wojewody, co dopuszcza przepis art. 15zzzzz ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Z informacji przedstawionej kontrolującym, stanowiącej **akta kontroli str. 160-162** wynika, że w dacie kontroli w Placówkach przebywało łącznie 4 dzieci poniżej 10 roku życia, które zostały w nich umieszczone wspólnie ze starszym rodzeństwem, co dopuszcza art. 95 ust. 2 ustawy wripsz.

5. Zapewnienie dzieciom miejsc w pieczy zastępczej

Ustalono, że dzieci pochodzące z terenu Powiatu umieszczano zarówno w pieczy zastępczej rodzinnej jak i instytucjonalnej. Organizator zapewniał dzieciom pieczę zastępczą na terenie własnego Powiatu. Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą nie umieszczono dzieci w pieczy zastępczej poza Powiatem.

W celu ustalenia, czy Organizator we właściwy sposób realizował zapis wynikający z art. 180 pkt 2 ustawy wripsz, analizie poddano teczki rodzin funkcjonujących na terenie Powiatu:

- 4 rodzin zawodowych, w tym 1 pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego,
- 1 rodzinnego domu dziecka,
- 5 rodzin zastępczych niezawodowych,

oraz teczki dzieci pochodzących z terenu Powiatu, umieszczonych w pieczy w okresie objętym kontrolą:

- 7 dzieci umieszczonych w Placówkach,
- 6 dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

a) realizacja postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej

W okresie podlegającym kontroli do Organizatora wpłynęły 24 postanowienia sądów, dotyczące umieszczenia 39 dzieci w różnych formach pieczy zastępczej.

Stwierdzono, że postanowienia sądu realizowano bez zbędnej zwłoki, nie było przypadku niezrealizowania postanowienia sądu. Wszystkim dzieciom zapewniono pieczę zastępczą.

b) kierowanie dzieci do pieczy zastępczej

Ustalono, że w badanych przypadkach dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej zgodnie z wydanymi przez sąd postanowieniami. W badanym okresie nie było przypadków umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej z rodzicami, co dopuszcza art. 35 ust. 2 ustawy wripsz, czy doprowadzeń dziecka do pieczy przez Policję lub Straż Graniczną, o których mowa w art. 58 ust. 1 pkt 2 ustawy wripsz, a także umieszczania w myśl art. 58 ust. 1 pkt 3 ustawy wripsz, czyli na podstawie art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 poz. 1245).

W badanym okresie Organizator zapewnił dzieciom z terenu Powiatu pieczę zastępczą w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy w następujący sposób **/akta kontroli str. 160-162 i 164-166/**:

- 13 dzieciom zapewniono pieczę w 10 rodzinach spokrewnionych,
- 1 dziecku zapewniono pieczę w 1 rodzinie zastępczej niezawodowej,
- 7 dzieciom zapewniono pieczę w 4 rodzinach zastępczych zawodowych,
- 1 dziecku zapewniono pieczę w rodzinnym domu dziecka,
- 17 dzieciom zapewniono pieczę w Placówkach na terenie Powiatu.

Na podstawie analizy dokumentacji i przedłożonych informacji stwierdzono, że co do zasady rodzeństwom zapewniano pieczę w tej samej formie pieczy zastępczej. Ustalono, iż w 2021 r. nie było przypadków rozdzielenia rodzeństw. Natomiast w 2022 r. do rozdzielenia rodzeństw doszło w 3 przypadkach.

Z pisemnych wyjaśnień Dyrektora stanowiących **akt kontroli str. 107** wynika, że w przypadku 1 rodzeństwa „w związku z koniecznością umieszczenia trojga rodzeństwa w pieczy zastępczej w maju wystąpiliśmy z zapytaniem o możliwość przyjęcia małoletnich do 2 rodzin zastępczych zawodowych w których posiadaliśmy wolne miejsca. Jedna z osób (...) oświadczyła, iż w związku z tym, że posiada jedną wychowankę pod opieką to niestety nie jest w stanie przyjąć 3 rodzeństwa. Wyraziła zgodę na przyjęcie dwojga dzieci. Zgodę na przyjęcie dwojga dzieci wyraziła również druga zawodowa rodzina zastępcza. W związku z tym zaistniała konieczność rozdzielnia rodzeństwa (...). Rozwiązanie to było konsultowane z sądem opiekuńczym. Rodziny zapewniają dzieciom spotkania i utrzymywanie kontaktów, w celu podtrzymywania więzi. Ponadto w chwili obecnej rozważana jest możliwość połączenia rodzeństwa”. Powyższe wyjaśnienia znalazły swoje odzwierciedlenie w dokumentacji rodzin i dzieci **/akta kontroli str. 167/**.

Ustalono, iż w przypadku 2 rodzeństw umieszczonych w Placówkach doszło do ich rozdzielnia. Z pisemnych wyjaśnień Dyrektora, stanowiących **akta kontroli str. 168** wynika, że „konieczność rozdzielnia rodzeństwa wynikała z ilości posiadanych wolnych miejsc w poszczególnych placówkach. Wszystkie trzy placówki znajdują się w jednym budynku. Dzieci mają możliwość codziennych odwiedzin i stałego spędzania ze sobą czasu. Do dyspozycji mają wspólną stołówkę, świetlicę, siłownię oraz aulę”. Kontrolujący ustalili również, iż we wszystkich tych przypadkach rodzeństwa były umieszczone na podstawie postanowień sądu, w których wskazano konkretne Placówki.

Zgodnie z art. 36 ustawy w sprawie umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka następuje po uzyskaniu zgody, odpowiednio rodziców zastępczych albo prowadzącego dom dziecka. Ustalono, że w przypadku umieszczenia dzieci w rodzinach zawodowych i rodzinnym domu dziecka, koordynator sporządzał *Oświadczenie*, z którego wynika, że ustalenia dotyczące przyjęcia dziecka odbywała się np. w formie rozmowy telefonicznej pracownika Centrum z rodziną **/akta kontroli str. 169/**. Natomiast w przypadku pozostałych rodzin zastępczych, ustanowionych przez sąd na mocy postanowienia, Centrum po rozpoczęciu współpracy z rodzinami nie pozyskiwało od nich pisemnej zgody na przyjęcie dziecka, gdyż rodziny te same wnioskowały do sądu o ustanowienie ich rodziną zastępczą, tym samym wyrażając swoją wolę podjęcia się tej funkcji. Ustanowione postanowieniem sądu rodziny zastępcze zgłaszały się do PCPR i składały oświadczenie, od kiedy faktycznie dziecko przebywa w ich rodzinie zastępczej. Zatem można uznać, że rodziny wyrażały swoją wolę przyjęcia dziecka pod opiekę w sądzie, w toku toczącego się postępowania, a złożone w PCPR oświadczenie stanowiło swoiste potwierdzenie tej woli.

Zgodnie z art. 53 ust.1 ustawy wrispz w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. Zapisy art. 53 ust. 2 ustawy wrispz wskazują, że w przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą limit ten nie był przekraczany.

Na podstawie analizy wytypowanej do badania dokumentacji rodzin zastępczych stwierdzono, że dzieciom zapewniano pieczę zastępczą w rodzinach spełniających warunki, o których mowa w art. 42 ustawy wrispz, a w przypadku rodzin niezawodowych i zawodowych także dodatkowo w art. 43 i 44 ustawy wrispz. W badanych przypadkach spełnianie ww. warunków przez rodziny było sprawdzane przez Organizatora na etapie weryfikowania kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej bądź, o ile sąd nie zwrócił się z prośbą o dokonanie takiej weryfikacji, po nawiązaniu współpracy z rodziną. Wtedy to pracownik Centrum, podczas spotkania z rodziną przeprowadzając z nią rozmowę, sporządzał z niej notatkę, w której treści dodatkowo wskazywał na spełnianie przesłanek wynikających z art. 42 ust. 1 pkt 2-4 ustawy wrispz. Sporządzoną notatkę podpisywali członkowie rodziny, których ona dotyczyła.

Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy wrispz, osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zobowiązane są do przedstawiania staroście co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej, oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionej przez psychologa. Ustalono, że we wszystkich poddanych analizie teczkach rodzin znajdowały się aktualne zaświadczenia lekarskie i opinie psychologa, o których mowa powyżej.

W badanym okresie w instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczono 17 dzieci z terenu Powiatu. Organizator prowadził *rejestr wydawanych skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych* zawierający:

- imię i nazwisko dziecka,
- nazwę Placówki,
- datę wydania skierowania,
- datę faktycznego umieszczenia,
- nr skierowania.

Dzieci umieszczano w instytucjonalnej pieczy zastępczej na podstawie postanowienia sądu oraz wydanego przez PCPR skierowania **/przykład str. 170/**, zawierającego:

- miejsce i datę wystawienia skierowania,
- znak sprawy,
- podstawę prawną wydanego skierowania,
- dane kierowanego dziecka, datę, z którą dziecko zostało skierowane do placówki (ze wskazaniem nazwy placówki, jej adresu oraz typu),
- uzasadnienie,
- dane osób otrzymujących skierowanie.

W badanych przypadkach dzieci zostały umieszczone w Placówkach zgodnie z postanowieniami sądu i wydanymi skierowaniami.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. Nr 292, poz.1720) dziecko kieruje się do placówki opiekuńczo-wychowawczej po zasięgnięciu opinii dyrektora tej placówki. Ustalono, że w teczkach dzieci skierowanych do Placówek znajdowały się informacje o kontakcie pracowników Centrum z dyrektorem Placówek w kwestii omówienia sytuacji kierowanych dzieci oraz informacja, o uzyskaniu zgody dyrektora Placówek na umieszczenie dzieci **/akta kontroli str. 171/**.

Według stanu na dzień rozpoczęcia kontroli w Placówkach przebywało łącznie 31 wychowanków, w tym w:

- Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej nr 1 im. Janusza Korczaka w Bartoszycach – 12 wychowanków,
- Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej nr 2 w Bartoszycach – 10 wychowanków,
- Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej nr 3 w Bartoszycach – 9 wychowanków,

zatem w żadnej z Placówek nie przekroczono standardu w zakresie liczby miejsc. Na dzień przeprowadzania czynności kontrolnych Powiat dysponował 2 wolnymi miejscami w 2 Placówkach.

c) rotacja dzieci w pieczy zastępczej

W okresie objętym kontrolą 3 dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej i 2 dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej powróciło pod opiekę rodzin biologicznych, 4 dzieci zostało przysposobionych. Usamodzieliło się natomiast 10 wychowanków przebywających w pieczy instytucjonalnej i 15 z pieczy rodzinnej. Na podstawie postanowienia sądu przeniesiono 1 dziecko poniżej 10 roku życia z Placówki (w której wcześniej przebywało wraz z matką) do rodzinnej pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 172/**.

6. Uwagi i wnioski

Mając na uwadze ustalenia kontroli wnioskować należy, że w okresie objętym kontrolą Powiat we właściwy sposób zapewniał dzieciom miejsca w rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej. Pieczę zastępczą zapewniało dzieciom bez zbędnej zwłoki, zazwyczaj kierując się zasadą nierozdzielania rodzeństw, zawsze na terenie Powiatu.

Pomimo, iż w okresie objętym kontrolą nie zawiązała się żadna nowa zawodowa rodzina zastępcza, podkreślenia wymaga fakt, że w badanym czasie prowadzono zarówno szkolenia kwalifikacyjne jak i podnoszące kompetencje już funkcjonujących rodzin. Prowadzono szeroko rozwiniętą współpracę z instytucjami realizującymi zadania na rzecz dziecka i rodziny oraz promocję rodzinnej pieczy zastępczej. Organizator czynił starania w celu zabezpieczenia potrzeb dzieci w ramach własnego Powiatu, zgodnie z ustawą wripsz. Nierozdzielanie rodzeństw było w Powiecie zasadą, i tylko w uzasadnionych przypadkach stosowano inne rozwiązania. Dyrektor zapewniał także kadrze realizującej zadania z zakresu wspierania rodziny dostęp do szeregu szkoleń umożliwiających jej podniesienie i doskonalenie kompetencji zawodowych.

W związku z tym, że nieprawidłowość i uchybienie, stwierdzone podczas kontroli, zostały usunięte w toku postępowania kontrolnego, nie wydaje się zalecenia.

Pouczenie

Zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) do wystąpienia pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Z up. Wojewody Warmińsko-Mazurskiego

Urszula Jędrychowska

Zastępca Dyrektora

Wydziału Polityki Społecznej

Lilla Kondrusik – główny specjalista

Marzena Przybylska – główny specjalista